

Резюмета и и авторска справка за приносния характер на публикациите

на гл.ас. д-р Румяна Лютакова,

представени за участие в конкурс
за заемане на академичната длъжност „доцент”
по професионално направление

2.1. Филология (Съвременен румънски език – езикознание),
обявен в ДВ, бр. 24, от 16 март 2018 год., с. 102.

Представените за участие в конкурса публикации са общо 20 (1 монография, обсъдена на Катедрен съвет на 27.11.2017 г. като хабилизационен труд; 1 учебно помагало и 18 студии и статии). Те не са ползвани за процедурата по придобиване на образователната и научна степен „доктор“ (2001 г.). Статиите и студиите са публикувани в специализирани издания на български и румънски език, като 10 от тях са отпечатани у нас, а 8 са издадени в чужбина (Румъния, Италия). Някои от статиите са били първоначално представени като доклади на международни конференции.

Предложените научни публикации могат да се групират тематично в няколко главни направления, предимно в областта на съпоставителната лексикология. На първо място са изложени статиите, обвързани с темата на хабилизационния труд: нова лексика в българския и румънския език (№ 3 – 11). Друга по-значима група обхваща съпоставителни изследвания върху англицизмите в българския и румънския език (№ 12 – 18). Включена е и една статия, посветена на лексикографско проучване (№ 19), и друга, третираща морфологични и прагматически проблеми (№ 20). Представено е и едно учебно помагало (№ 2), в съавторство с Даниела Стоянова, което е свързано с дейността и търсенията ми в областта на чуждозиковото обучение и отразява преподавателския ми опит.

I. Монография – хабилизационен труд

1. ***Нова българска и румънска лексика след 1989 г., Университетско издателство „Св. Климент Охридски“, София, 2018, 591 с. ISBN 978-954-07-4396-7***

Монографията представлява първото по рода си цялостно съпоставително изследване върху неологията на два езика – българския и румънския. Обект на анализ е лексиката, навлязла и създадена в периода, чието начало бележат радикалните обществено-политически и икономически преобразувания в края на 1989 г. в Централна и Източна Европа, и в частност в България и Румъния. Падането на комунистическите режими, пътят на прехода към новото общество устройство, едновременното присъединяване на двете страни към Европейския съюз, отварянето им към света и включването им в процесите на глобализация, бурното развитие на технологиите и информационните науки, стремителното развитие на

комуникациите, водещо след себе си и промяна в общуването, чувствителното влияние на английския език са предпоставки за аналогични трансформации и в техните езици.

Целта на проучването е да проследи как реагират и се обновяват два неблизкородствени езика в почти идентична извънезикова ситуация, да открие типологията и спецификата на новата лексика; въз основа на събраните данни, да очертае актуалната картина и да открие основните тенденции в развитието на речниковия състав на двата езика.

Трудът се състои от въведение, пет глави и заключение, които съставляват теоретичната му част. Тя е последвана от двупосочен речник на разгледаните български и румънски неологизми.

Във въведението са изложени предметът и целите на работата, изяснено е понятието *неологизъм* и особеностите на българската и румънската терминология в тази област. Направен е преглед на езиковедската литература и лексикографските издания в България и Румъния, като са изтъкнати спецификите, които водят до значителни затруднения при събирането на лексикалния материал и при неговото паралелно третиране.

Корпусът съдържа общо около 10 000 единици - по около 5000 за всеки език. Състои се от неологизми за периода от края на 1989 г. до наши дни, отразени в речниковото приложение (заглавни думи и техни варианти и синоними), както и от деактуализирани, възстановени и зачестяващи лексикални елементи, разгледани в I глава. Подбран е от разнообразни източници: речници, масмедии, езиковедски публикации, критично подбрани текстове в Интернет, собствени наблюдения и бележки.

Първите три глави предлагат общ поглед върху българската и румънската неология от различни гледни точки.

Глава I е посветена на лексикалната динамика в разглеждания период. Изложени са факторите, които я предопределят, посочена е неравномерната интензивност на езиковите промени през последните три десетилетия. За най-ярка проява на езиковата динамика се счита неологизацията. Особено внимание е обърнато на движението във вътрешността на речниковия състав: разместванията между пасивния и активния фонд чрез деактуализация, замяна или активизация на лексикални единици. Въведен е терминът *кратковременни неологизми* за нови, бързо утвърдени и дори модни думи, но замрели недълго след това заедно с изчезването на техните референти. Анализирани са значими процеси и тенденции в актуалния период: силното действие на интернационализацията не само чрез възприемане на нова чужда лексика, но и при процеси в наличния фонд; противостоящата ѝ национализация; характерната за нашето време евфемизация, свързана със стремежа към зачитане достойнството на личността; противоположно действащите тенденции на демократизация и интелектуализация в съвременната реч. Установени са аналогични динамични процеси в българската и румънската лексика, с много малки изключения.

Втора глава представя тематичното разпределение на новата лексика като отражение на обновяващите се концептосфери: обществено-политическа и финансово-икономическа сфера, европейска интеграция, труд и социално

подпомагане, здравеопазване и медицина, образование и наука, информационни и комуникационни технологии, бит, култура и изкуство, спорт, туризъм и свободно време, екология, негативни явления. След привеждането на многобройни примери се констатират идентични и съизмерими концептуални сфери за двата езика, като най-активно се попълва терминологията на компютърните и комуникационните технологии, следвана от политическата и икономическата. Обогаत्याва се значително и битовата лексика, особено в кулинарната област.

В Трета глава се проследява видовата класификация на новите единици според разнообразни критерии. Според произхода си неологизмите се делят на: заети и създадени. Новозаетите единици са два основни типа: същински заемки и калки (структурни, семантични и полукалки), като в отделна подточка са посочени и различните езици източници. Новосъздадените неологизми са плод на домашно словотворчество в резултат на разнообразни словообразователни начини – образувани суфиксално, префиксално, композиционно, абривиатурно, семантично. Възникват и нови словообразователни форманти и нови устойчиви съчетания. В структурно отношение неологизмите, изграждащи корпуса, обединяват няколко вида: еднословни лексикални единици (словообразователни неологизми и заети думи), съкращения, неосемантизми (нововъзникнали значения на съществуващи лексеми) и поликомпонентни единици (устойчиви съставни наименования, колокации и фразеологизми). Засегнати са и класификациите на неологизмите според степента им на новост (абсолютни и относителни) и според степента на утвърждаването им (езикови и речеви, известни повече като оказонализми). Наблюдава се високо ниво на симетрия в типологията и инвентара на новата българска и румънска лексика, принадлежащ към международния лексикален фонд, с малки изключения при френските заемки. Най-ярко личат особеностите при домашните новообразувания, които отразяват националноспецифични концепти и нагласи или характерни вътрешноезикови черти. Отбелязват се отлики при по-засиленото семантично калкиране в румънския, повечето заети и новообособени словообразователни форманти в българския и по-изявената метафоризация тук.

Отделни две глави са отредени за най-значимите начини и пътища за обогатяване на лексиката, където най-ясно се наблюдават проявленията на езиковите специфики в българския и румънския.

Глава IV изследва словообразователните неологизми, при които се установяват най-големи различия между двата езика. Деривацията е разгледана по части на речта, като са изтъкнати най-продуктивните наставки и представки в съвременния период. Отделено е специално внимание на композицията, с акцент върху особено активното в днешни дни афиксоидно словообразуване, изразено по-ярко в българския език, с търсене на съответствия в румънския. Дискутирано е налагането на нови композиционни модели. Обособен е специален раздел на абривиацията. Засегнати са и по-нетрадиционни словообразователни начини, при които се констатира висока степен на асиметрия между двата езика.

В Глава V намира място анализът на най-съществения дял от лексиката от чужд произход – англицизмите. Представени са общите характеристики на най-силното в наше време английско влияние с предопределящите го фактори и пътищата, по които прониква в българския и румънския. Разглежда се приспособяването на

заемките към различните езикови равнища с неговите особености в двата езика, като са отразени най-новите тенденции, проявяващи се в настоящия период. Проследени са степените на адаптация, засегнати са някои иновации, въведени в българския и румънския под английско влияние. Установени са общите и специфичните черти на най-новите български и румънски англицизми.

Заключението излага в синтезиран вид основните резултати от изследването. Изводите са поставени в два плана. От една страна са проследени главните тенденции в най-новия български и румънски език с техните проявления в лексиката, а от друга са изведени паралелизмът, предимно следствие от идентичната екстралингвистична ситуация, и междуезиковата асиметрия, породена от спецификите на езиковите системи и някои конкретни прояви в иновационните процеси в двата езика.

Във втората, речникова част на труда са включени като изходни единици само абсолютни неологизми. Тя е съставена под формата на двупосочен речник с предложения за преводни съответствия в целевия език. Стремехът на визуалното им представяне е да внесе информация за статута на кореспондентите – дали те са неологизми или са по-стари еквиваленти, или пък поради липса на аналог са предадени описателно. Предвидена е и отделна колона за варианти и синоними, конкуриращи новите единици и свидетелстващи за непълната им интеграция в речниковия фонд.

Трудът може да помогне при обучението по румънски или български език като чужд и в преводаческата работа, както и да допринесе за събирането и подготвянето на лексикографски материал предвид факта, че голяма част от разгледаните неологизми все още не са включени в речникови издания.

II. Учебно помагало

- 2. *Румънски език. Сборник с упражнения.* изд. Карина - Мариана Тодорова, София, 2008, 303 с., ISBN 978-954-315-052-6. [в съавторство с Даниела Стоянова]**

Сборникът съдържа множество разнообразни и раздвижени упражнения за изучаващите румънски език от начално равнище. Структуриран е в съответствие с лексикалния и граматическия материал на учебника за чуждестранни студенти, издаден от Букурещкия университет, с автори Григоре Брънкуш, Адриана Йонеску и Мануела Сараманду, по който се водят занятията в практическия курс на специалност Румънска филология към СУ „Св. Кл. Охридски“. Целта му е да допълни, задълбочи и обогати съдържанието на учебника, но може да служи и като отделно помагало. Плод е на дългогодишния опит на авторките в преподаването на румънския език като чужд и е експериментиран в работата със студентите. Уроците включват упражнения за усвояване на граматически и лексикални единици, разговор и превод, както и кратка рубрика под заглавието “Внимание”, в която се подчертават особености, свързани с трудностите при изучаването на румънския от българи. Включени са допълнителни текстове, вариращи от адаптирани материали и диалози до оригинални откъси от художествена литература. В края на книгата е предложен кратък румънско-български речник. Сборникът се ползва и при

обучението на учениците в Гимназията с преподаване на румънски език „Михай Еминеску“, както и в специалностите Балканистика към СУ „Св. Кл. Охридски“ и ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“, а и в различни курсове по румънски език.

Авторството на сборника е разпределено както следва: Даниела Стоянова – нечетни номера уроци (от № 1 до № 37) и речник – букви от А до К; Румяна Лютакова - четни номера уроци (от № 2 до № 38) и речник – букви от L до Z.

III. Статии и студии

3. **Лютакова, Румяна, „За понятието неологизъм в румънската лексикология и лексикография“, в: *Лексикографията в европейското културно пространство*, Изд. Знак '94, В. Търново, 2010, стр. 225-234.**

Публикацията се спира на съдържанието, влагано от румънското езикознание в термина *неологизъм*. Обръща се специално внимание на този въпрос, тъй като в румънската традиция терминът се употребява с много по-широко значение от общоприетото в повечето европейски езици, като разтяга значително границите на новото. Това схващане намира отражение и в съставителската лексикографска практика. Причините откриваме в специфичната история на румънския език.

Статията се ползва от студентите в курса по Лексикология на румънския език.

4. **Лютакова, Румяна, „Лексикална динамика в българския и румънския език след 1989 г.“, в: *Трети международен конгрес по българистика, 23 – 26.05.2013 г., кн. 11, Секция „Български език“, Подсекция „Съвременен български език. Сравнителни и съпоставителни изследвания“*, Университетско издателство „Св. Климент Охридски“, София, 2014, с. 64 – 79.**

Докладът проследява лексикалната динамика в българския и румънския език вследствие на настъпилите радикални обществено-политически и икономически преобразувания след края на 1989 г. в България и Румъния. Разглеждат се темповете и интензивността на лексикалните промени. Значителното обновление на речниковия състав се изразява не само в неологизацията, но и в размествания в неговите пластове. Ударението е поставено върху движението в наличния фонд чрез процеси на активизация и пасивизация – излизане от употреба на едни лексикални единици, възобновяване на други, зачестяване употребата на трети, заместване на четвърти поради различни подбуди. Съпоставката посредством показателни примери показва висока степен на сходство при динамичните процеси в двата езика, с единични несъответствия.

5. **Liutakova, Rumiana, „Aspecte ale dinamicii vocabularului din limbile română și bulgară“, в: *Omagiu profesorului Constantin Geambașu, la 65 de ani*, coord. Antoaneta Olteanu, Ed. Universității din București, 2013, p. 325 – 338.**

Статията е посветена на динамиката в най-новата българска и румънска лексика, като са анализирани различните ѝ аспекти. Изложени са основните фактори, предопределящи лексикалните промени, както и темповете и етапите на протичането ѝ в двата езика в настоящия период. Като динамични процеси в

съвременния български и румънски речников състав са разгледани последователно: неологизацията, мобилността във вътрешността на лексикалния фонд чрез преливания между пасивния и активния пластове, интернационализацията на лексиката, евфемизацията. Съпоставката на проучвания материал води до констатацията, че идентичността на екстралингвистичните фактори обяснява паралелното протичане на българската и румънската лексикална динамика, като се наблюдават специфични предимно в различната интензивност на интернационализацията.

6. **Ljutakova, Romyana, „Modificări în cadrul vocabularului actual din limbile română și bulgară de după anul 1989”, в: *La lingua rumena: prospettive e punti di vista*, a cura di Nicoleta Neșu, numero monografico di *România Orientale*, 29, 2016, Sapienza Università di Roma, p. 173 – 182.**

Въз основа на общия екстралингвистичен контекст на развитие на българския и румънския език от края на ХХ и началото на ХХІ в. изследването в статията се съсредоточава върху настъпилите промени в речниковия състав. Проследяват се: излизането от употреба на характерни за комунистическия режим термини, актуализацията на по-стари лексеми чрез възобновяване на остарели употреби, нарастване честотата на заемки от предходния период, замяна на активни преди 1989 г. единици с други. Установяват се значителни прилики в протичащите в българската и румънската лексика процеси, обусловени от идентичната извънезикова ситуация, а особеностите в отделни случаи се дължат на конкретни явления и специфичен избор на всеки език.

7. **Лютакова, Румяна, „Тематична класификация на българските и румънските неологизми”, в: *Балканските езици, литератури и култури. Дивергенция и конвергенция. Международна конференция „ Университетско издателство „Св. Климент Охридски“, София, 2015 г., с.121 – 129; електронна публикация: http://www.slav.uni-sofia.bg/images/stories/documents/BALKANSKITE_ESIZI.pdf***

Често разглеждана класификация на неологизмите е обособяването им по тематични групи, наричани в по-новите трудове концептосфери. Както в българския, така и в румънския възникват множество нови единици, езикови представители на концепти от следните групи: обществено-политическа сфера, европейска интеграция, финансово-икономическа област, здравеопазване и медицина, образование, информационни и комуникационни технологии, култура и изкуство, бит и спорт. Откроява се заключението, че и в двата езика се наблюдават еднакви концептуални сфери на лексикално обновление, съизмерими по своя обем, като високата степен на паралелизъм се дължи на появата на идентични или сходни нови концепти и на интензивния процес на интернационализация. Симетрията се нарушава при решението, което избира всеки език за назоваването на нововъзникналите понятия или при преназоваването на съществуващи реалии, в единични случаи на специфични концепти.

8. **Liutakova, Rumiana, "Domenii de îmbogățire a vocabularului actual din limbile română și bulgară", в: *Romanoslavica*, vol. L, nr. 4, București, 2014, p. 87 – 100.**

Статията е предназначена за румънската публика. Посредством многобройни примери се анализират основните тематични области, които се обогатяват с нова лексика в последния етап от развитието на българския и румънския език, а именно периода от края на 1989 год. до наши дни. Разгледани са неологизмите в сферата на политиката, икономиката, информационните технологии и комуникациите, образованието и здравеопазването, културата и изкуството, екологията, туризма и свободното време, кулинарията и др., като се очертават техните характеристики. Успоредното представяне на новите единици спомага за изграждане на представа за общото и специфичното в езиковия материал.

9. **Лютакова, Румяна, „Видове неологизми в българската и румънската лексика от края на ХХ и началото на ХХІ век”, във: *Филологията - класическа и нова*, Университетско издателство „Св. Климент Охридски“, София, 2016 г., с. 220-231.**

Систематизира се видовото разнообразие на неологизмите в съвременната българска и румънска лексика след края на 1989 г. въз основа на примери от настоящия период на развитие на двата езика. Посочени са три основни подхода:

а) диахронен, разделящ неологизмите според произхода им на заети (заемки – лексикални, абривиатурни и словообразователни форманти, и калки – структурни, семантични, частични) и създадени (деривати, сложни думи, съкращения, образувания чрез други начини, устойчиви словосъчетания, нови значения);

б) синхронен, класифициращ неологизмите според тяхната структура като лексикални, семантични и поликомпонентни;

в) хронологичен, обуславящ делбата на неологизмите на абсолютни и относителни според степента им на новост.

Стройната подредба на неологизмите съобразно различни критерии спомага за по-ясното им разбиране и улеснява съпоставителното им изследване.

10. **Lyutakova, Rumyana, "Clasificarea neologismelor recente din limbile română și bulgară", в: *Mioara Avram – in memoriam*, coord. Silvia Pitiriciu, Editura SITECH, Craiova, 2015, p. 155 – 173.**

Статията е предназначена за румънската публика и включва различни класификации на новата лексика, представени и в горепосочената българска публикация за видовете неологизми. Новите единици са разгледани според техния произход, според тяхната структура и според степента им на новост. Тук са добавени обаче и източниците за лексикално обновление на българския и румънския език, като е изтъкнат международният характер на много от неологизмите. Терминологията е съобразена с традициите на румънската езиковедска литература. Установени са редица прилики, но и някои езикови особености, проявяващи се при отделни категории.

- 11. Lyutakova, Romyana, „Neologisme apărute după anul 1989 în vocabularul politico-social din limbile română și bulgară”, в: Cercetări lingvistice. Omagiu doamnei profesoare Adriana Stoichițoiu Ichim, coord. Dragoș Vlad Topală, Editura Sitech, Craiova, 2017, p. 169-180.**

Статията е посветена на българските и румънски неологизми (нови думи и значения, съкращения и устойчиви словосъчетания), възникнали в обществено-политическата лексика след промените с начало 1989 г. Корпусът е разпределен в няколко лексико-семантични полета: политика (новосъздадени партии, организации и институции и техните членове; процеси, явления и тенденции, свързани с демократизацията на политическата система); социологически проучвания, избирателна система; процеси, явления, идеологически движения и дейци, характерни за световната политическа ситуация; европейска интеграция; военно-политическа сфера. Обръща се внимание и на някои характерни образувания (съкращения, деривати и композитуми) с преобладаваща употреба в упоменатите тематични области. Поради подобната извънезикова реалност и усилената интернационализация се наблюдават силно изразена симетрия на българските и румънските неологизми в една от най-динамично обновяващите се концептосфери, сходен езиков материал, еднакъв ритъм на лексикално обновление, подобно количествено разпределение на новите единици, кратковременни неологизми. Различия се наблюдават най-вече при преназоваването на съществуващи реалии, в единични случаи на специфични концепти, при стилистично маркираните единици или когато номинацията в единия от езиците се е появила по-рано поради разнообразни, но по-скоро конкретни причини.

- 12. Lyutakova, Romyana, „Adaptarea fonetico-fonologică a anglicismelor în limbile română și bulgară”, в: Studii și cercetări lingvistice, LII, nr.1-2. București, 2001, p. 87 – 127.**

Студията разглежда систематично фонетико-фонологичната адаптация на англицизмите в българския и румънския език, като анализира за първи път проблема в съпоставителен план. Чисто езиковият аспект на звуковото приспособяване на англицизмите е представен въз основа на постановките на френски и английски лингвисти за фонетичната субституция, като акцентът тук пада върху фонемната субституция. Изложени са последователно рефлексите и дистрибуцията на английските гласни, дифтонги, съгласни, полусъгласни и консонантни групи, особеностите на ударението и адаптацията на съкращенията в двата езика приемници. Отчетена е специално ролята на етимологичния фактор и на писмеността при определянето на изговора на заемките. Разгледан е механизмът на адаптацията с проявленията му в различните фази на приспособяване. Установено е общото и специфичното при звуковото възприемане на англицизмите в българския и румънския език.

Публикацията е препоръчвана в библиографията на студентите по Румънска филология към Букурещкия университет.

- 13. Lyutakova, Romyana, „Adaptarea grafică a anglicismelor în limbile română și bulgară”, в: *Romanoslavica*, XXXIX, nr. 39, 2004, p. 109 – 130.**

Статията е посветена на графичната адаптация на англицизмите в българския и румънския език. След представяне на особеностите на графемните системи и правописните норми на двата езика анализът се съсредоточава върху проблемите при писменото предаване на заемките: третирането на специфичните за английския и двойните графемни, изписването на заетите инициални съкращения и сложни думи. Особено място се отделя на взаимодействието на графичното приспособяване с другите видове адаптация. Разгледани са етапите на протичане на адаптацията, като са посочени многобройните варианти. Установена е значителна междуезикова асиметрия, тъй като тенденцията в румънския е към запазване на етимологичния правопис на по-новите англицизми, а в българския визуалната форма на заемките в повечето случаи изобразява тяхната транскрипция.

- 14. Лютакова, Румяна, „Писмеността като фактор при адаптацията на английските заемки в българския и румънския език”, в: *Това чудо езикът - изследвания в чест на проф. д-р Живко Бояджиев*, Университетско издателство "Св. Климент Охридски", София, 2007 г., с. 261 – 272.**

Съпоставката между езици, използващи различни азбуки, показва значимата роля на писмеността при адаптацията на англицизмите. Разгледани са трите възможности за приспособяване на заемките в българския и румънския при взаимовръзката между тяхната графична и звукова форма: установяване на графиката според изговора, на изговора според графиката и запазване на оригиналния правопис, като предпочитанията на всеки от езиците приемници са различни, а това предопределя спецификите при заемането. Поради еднаквата писменост първоначално румънският приема по-лесно англицизмите, но голяма част от тях остават продължително време в първия стадий на адаптацията, възпрепятствани от чуждата си форма. Необходимостта от задължителна транскрипция или транслитерация на кирилица поставя в началото бариера в българския, но след преминаването ѝ английските елементи се интегрират много по-бързо и по-сигурно в системата.

- 15. Lyutakova, Romyana, „Genul substantivelor de origine engleză din limbile română și bulgară”, в: *Studii de gramatică și de formare a cuvintelor. În memoria Mioarei Avram*, coord. acad. Marius Sala, Editura Academiei Române, 2006, p. 226 – 241.**

Статията се спира на родовото приспособяване на английските съществителни при заемането им в българския и румънския. Особеностите при изразяването на рода в трите езика произтичат от съотношението между семантични и формални показатели. Колебанията при установяването на рода се дължат на конкуренцията между тях. Основната част от англицизмите определят рода си в българския език изключително по морфологични признаци и се причисляват към мъжкия род поради завършека на основата си. В румънския решаваща роля играе семантичният фактор, като болшинството съществителни приемат белезите на средния род, който допуска само имена със семантичен компонент /–одушевеност/. Ограничен брой английски

заемки се приспособяват в езиците приемници като съществителни от женски род, като голяма част от тях са приели рода в език посредник.

16. **Лютакова, Румяна, "Обратна адаптация при чуждите заемки", в: *Словото класическо и ново, том 2, Юбилейната конференция на ФКНФ, Университетско издателство "Св. Климент Охридски", София, 2007 г., с. 389 – 400.***

При навлизането си в даден език чуждите думи претърпяват процес на адаптация, чието завършване бележи етапът на асимилация в системата на езика-приемник. В някои случаи обаче заемката впоследствие е подложена на повторни промени в посока към сближаване с етимона чрез появата на вариант, с оглед скъсяване на разстоянието, получено в резултат на адаптационните процеси или намесата на езиково посредничество. В публикацията се разглежда това явление и се предлага за неговото означаване термина *обратна адаптация*. Анализираният материал се състои предимно от англицизми, но са засегнати и заемки и най-вече наименования от други езици.

17. **Лютакова, Румяна, „За ролята на френския език при адаптацията на английските заемки в българския и румънския език“, в: *Communication verbale et paraverbale. Actes de Colloque international, Sofia, 24 -25 octobre 2003, Editions de l'Université de Sofia „Saint Clément d'Ohrid“, Sofia, 2005, p. 125 – 135.***

За разлика от актуалността, когато се упражнява масивно пряко влияние на английския върху почти всички езици в света, в миналото английските думи са навлизали в българския и румънския с помощта на чуждо посредничество, като в това отношение особено важна роля играе френският език. В статията се разглежда както ролята на френския при избора на определени лексеми, така и неговият отпечатък върху формата (преди всичко фонетична) и значението на непреките английски заемки в българския и румънския. Направена е и съпоставка на степента на френското влияние при заемането на англицизми в румънския в сравнение с българския език, като може да се твърди, че френският е изпълнявал ролята на своеобразен филтър за проникване на дадена английска заемка в румънския.

18. **Лютакова, Румяна, `Лексико-семантични "капани" при превода на някои български и румънски англицизми~, в: *Traduction et communication interculturelle, Actes de colloque international – Sofia 2006, Университетско издателство „Св. Кл. Охридски“, 2010, с. 254 – 264.***

При превода на англицизми от български на румънски език и обратно преводачът може да бъде подведен от привидния паралелизъм на заемането от английски. Понякога несъвпаденията, изразяващи се в отсъствието на съответната единица в другия език или разминаването в значението и употребата, могат да се превърнат в капан за преводача. В публикацията се представят лексикални и семантични несъответствия при англицизмите в българския и румънския, наричани в теорията и практиката на превода „лъжливи приятели на преводача“.

Систематизирано са описани случаите на разминаване в план на изразяване, в план на съдържание и във функционален аспект.

- 19. Лютакова, Румяна, „Двуезични речници за българския и румънския език”, в: *Изследвания по фразеология, лексикология и лексикография. В памет на проф. дфн. Кети Анкова- Ничева, Акад. издателство „Марин Дринов”, София, 2008 г., с. 363 – 372.***

Представен е обзор на издаваните у нас и в Румъния румънско-български и българско-румънски речници до 2007 г. с кратък исторически преглед и описание на общите им характеристики. Проследено е отразяването на правописните и правоговорни правила и граматическите указания в речниковите статии. Разглеждат се както обемът на лексикалния материал и подборът на включените единици, така и представянето на семантичното съдържание и предаването му чрез еквиваленти и аналози. Отделено е внимание на засегнатите стилистични класификатори за употребата на думите. Анализират се посочените в речниковите статии словосъчетания – илюстративни и фразеологични. Направен е опит за съпоставка между речниците за румънския и българския език от една страна и други двуезични речници от друга. Наблюдението на по-старите речници, представляващи своеобразни снимки на времето, по което са издавани, внася представа както за развитието на българската и румънската лексикография, така и за разволя на езиците като цяло.

- 20. Лютакова, Румяна, „Личните местоимения за учтивост в румънския език”, в: *L'éloquence des gestes. Enjeux linguistiques et interculturels de la politesse. Actes du Colloque international 5-6 nov. 2011, sous la direction de Vessela Guenova, Presses universitaires Saint Clemente d'Ohrid, Sofia, 2015, p. 616 – 632.***

Статията разглежда извънредно богатата система на личните местоимения за учтивост в румънския език, която се характеризира с ясна йерархична структура и пълнота на парадигмите. Изобилието, сложността и нюансираността на съществуващите форми придават специфика на румънския език, но и пораждат трудности за изучаващите го като чужд както от гледна точка на употребата, така и при превода. Предложени са идеи за предаването на тези местоимения на български език, където изразяването на учтивостта е доста по-опростено и ненапълно граматикализирано. Интерес представляват и тенденциите в развитието на румънските местоимения за учтивост и характеристиките им в най-новия език. Публикацията се ползва от студентите в рамките на практическия курс по румънски език.